

EDV skal betra um úrtøkuna á flakavirkjunum:

Elektroniskur ídnaður kann gerast týðandi vinna í Føroyum

COM-DATA í Klaksvík hefur longu 7 fólk í arbeiði. — Arbeiða við útbyggingarætlanum — skulu framleiða stórri partar av datatölunum sjálvir umframt EDV-skipanir til eitt nú flakavirki

Tað verður í hesum tíðum tosað so nógv um at finna alternativar — aðrar og nýggjar møguleikar — til ta vinnu, sum er í Føroyum í dag.

Ein av teimum heldur nýggju alternativu møguleikum er elektroniskur ídnaður. Hóast tað kann ljóða eitt sindur løgið og fremmant í oyrunum á mongum, so er tað í dag ein veruleiki, at elektronisk verkstæði í Føroyum framleiða lutir til datatöl. Eftir hvat blaðið hefur fingið upplýst, so er hetta eisini ein vinnugrein, sum vindur uppá seg.

COM-DATA P/F í Klaksvík er ein av fyrstunum, sum av álvara er farið undir elektroniskan idna. Har arbeiða í dag sjei fólk við at framleiða lutir til datatöl, programmir til hesa útgerðina, selja hana og seta hana upp.

Flakavirkini og EDV

Stjóri í COM-DATA er Liggjas í Bø, Klaksvík. Sosialurin hefur prátat við hann. Hann visir á, at hóast tað kann ljóða eitt sindur løgið, at vit í Føroyum skulu kunna framleiða okkara egnu computarar og eisini útflyta teir til onnur lond, so er tað just hetta, sum hendir í dag.

COM-DATA hefur serstakliga gjørt seg út til at framleiða útgerð og EDV-skipanir til flakavirkini á landi. — Her liggja vit rættliga frammarlaga. Eg meti, at vit eru komnir longst yvirhøvd á hesum øki, sigur Liggjas í Bø.

Hann visir á, at tað kann hava stóran týdning fyri flakavirkini at útvega sær dataútgerð fyri at gera nakað av arbeiðinum lættari og fyri at kunna økja um úrtøkuna.

Økja um úrtøkuna

Í dag hefur COM-DATA sett upp dataútgerð á seks føroyskum flakavirkjum. Fleiri onnur virki eru áhugað fyri at fáa somu útgerð. Við datatölunum ber til at skráseta allan tann fisk sum kemur inn á virki, og eisini tá hann fer út aftur. Tað ber til at fylgja við, hvussu tær einstøku maskinurnar arbeiða. Hetta er ikki minst avgerandi. Tað ber tá til at siggja, um ein maskina t.d. sker verri enn ein onnur. Kunnu fólkini á virkinum á henda hátt innstilla maskinurnar í góðari tíð, tá skuldi møguleiki verið fyri at økt um úrtøkuna. Var so bert talan um 1%, so hefur hetta ómetaliga stóran týdning fyri samlaða úrslitið hjá virkinum.

Liggjas í Bø sigur viðari, at teir hava eisini selt útgerð og EDV-skipanir til fleiri onnur lond. — Eg meti, at føroyskt EDV kann gerast ein ikki so litil útflutningsværa í framtíðini.

Hann visir á, at flakavirki aðrastaðni vísa framleiðsluni hjá COM-DATA stóran ans. Nakað herfyri var m.a. ein stjóri á stór-um flakavirki á Bornholm í Føroyum og gjørdist hann ikki sørt hugtikin av EDV-skipanini hjá COM-data.

Í lutoni er eitt seminar í Vejle, á Statens Forsøgs-laboratorium, har m.a. EDV-framleiðslan hjá COM-DATA verður viðgjørð sum eitt punkt á skránni. Tað er annars gjørdur ein filmur um framleiðsluna, sum verður brúktur at vísa kundunum.

Fleiri arbeiðspláss

Í lutoni verður arbeitt við at útvikla framleiðsluna

hjá COM-DATA. Liggjas í Bø metir, at grundarlag verður undir enn fleiri arbeiðsplássum innan hesa nýggju ídnaðargrein. Hann heldur, at just tí vit hava so nógv flakavirki og eru von at arbeiða innan hesa vinnu, hava vit møguleikan at byggja upp eitt know how eisini á EDV-økinum. Hetta er rætta leiðin at ganga, istaðin fyri at yvirseta ella umarbeiða útlendskar EDV-skipanir, sum langt frá eru útviklaðar nóg nógva, tá hugsað verður um fiskiðnað.

Liggjas í Bø heldur, at við at spesialisera okkum innan eitt ávíst øki, skuldi verið møgulegt at ligið frammarliga, og tá havt grundarlag undir eini framleiðslu, sum verður seld bæði her heima og aðrastaðni.

Vit hava annars fingið eitt tíðindaskriv sendandi frá COM-DATA. Tað prenta vit her niðanfyri:

Semja er um, at mikrocomputarin fer at fáa kollveltandi ávirkan á mongum økjum í komandi árum. Longu í dag eru milliónir av hesum nýggja töl seld kring heimin.

Smb. pf. Data eru Føroyar klárt á odda, tá talan er um tal á EDV-tólum í mun til fólkatalið. Flestu mikrocomputararnar í Føroyum hefur pf. COM-DATA selt. Tað fylgiggja ikki almenn hagtøl, men Com-data hefur onkustaðni millum 70 og 80% av hesum marknaði. Hóast tað í dag eru 15 sum selja slík töl í Føroyum í dag.

COM-DATA pf. varð stovnað í august 1980 og er sostatt bert reiðiliga 1 ára gamalt. Menninir aftanfyrir felagitt høvdu to arbeitt 1 ár tíð frammanundan við at programmera og í annan máta at fyrireika seg.

COM-DATA pf. heldur til í Klaksvík og í Tórshavn og hefur eitt dótturfelag í Keypmannahavn. Harumframt hefur felagið 2 umboðsmenn í Danmark (1 á Bornholm og 1 í Norðurjútlandi), 1 í Noregi, 1 í Íslandi og 1 í Grønlandi, sum selja Com-data EDV-skipanir í hesum londum.

Felagið hefur havt ein ógvuliga bráðan vøkstur. Tað eru nú 7 fólk, sum burturav arbeiða við edv á COM-data.

og tað verður aftur viðkað um felagið í næstum, tí eftirspurningurin eftir com-data adv-skipanunum — bæði í Føroyum og uttanlands — hefur vaksið stóðugt og hefur ongandi verið so stórur sum nú.

Mangur hefur undrast á, at eitt so nýtt felag at kalla hefur yvirtikið allan hendan marknaðin eftir so stuttari tíð, og harumframt fingið ein munandi útflutning í lag. Og spurt, hvussu hetta kann bera til.

Eitt EDV-«anlegg» er samansett av maskinum og programnum. Skal loysnin vera góð, skulu báðir partar vera góðir sjálvandi. Men tað er ikki ov mikið sagt, at tann av hesum báðum partunum, sum hefur størsta týdningin eru programmin.

Maskinurnar, sum Com-data selur, verða gjørdar í Svoriki og eru av merkinum ABC 80 og ABC 800. Hetta eru tær skjótastu maskinurnar, sum eru á marknaðinum í dag, og góðskan er hin besta. Tær hava nú staðið sína roynd í Føroyum; fleiri hava nú í árávis staðið og snurrað kring um á føroyskum flakavirkjum í einum ráðum umhvøvi, uttan at hetta hefur bílað!

Programmin eru sum nevnt tann avgerandi parturin av eini edv-loysn. Flestu programmin á marknaðinum hava higartil verið av amerikanskum uppruna. Tey eru sjálvandi gjørd til amerikansk víðurskipti, og verða so umsett og lagad til umstøðurnar í teimum ymsku londunum. Hesi programmir eru yvirhøvdur góð, men tað sigur seg sjálvandi, at tann heilt rætta loysnin aðrastaðni enn í Amerika verður hetta so ongandi.

Teir, sum selja hesar skipanir, «umseta» tær til føroyskt og laga tær til okkara víðurskipti. Ein umseting verður ongandi tað sama sum originalurin, og umsetarin hefur ikki tær royndir og ta vitan, sum tann sum skapar og byggir upp frá grundini av.

COM-DATA hefur gingið øvugtá leiðina enn teir flestu um okkara leiðir: at byggja alt upp frá grundini sjálvir eftir tí tøvi, sum er her á landi. Hetta er tann tyngra og torførara leiðin at velja, og tað hefur kostað «blóð, sveitta og tár» hesi bæði árin. Men nú siggjast úrslitin, og tað er ikki smávægis sum er avrikað. Fyri at nevna

nakrar av COM-DATA programskipanunum til t.d.

lønir (t.d. nýtt á nógvum flakavirkjum)
avrokning av skipsmann-ingum
hagtøl fyri fiskiskip
avreiðingar (nýtt á nógvum flakavirkjum)
hagtalsskipan fyri flakavirki
bókhald (mest selda com-data programmið higartil)
rokskap
timaroknskaparprogram (til t.d. grannskoðarar og sakførarar)
fakturering við goymslustýring
skráseting (t.d. til feløg, kommunur o.a.)

tey serligu programmin til flakavirki í sambandi við skrásetingar og framleiðslustýring av ymskum slag blaðskipan (avis) og m.m.a.

Hetta er alt bygt upp frá grundini á Com-data, og felagið hefur higartil bert selt egin programmir. Framfyrir verða eisini seld einstøk útlendskar programmir, t.d. til tekstviðgerð og hitt heimsenda programmið VISI-CALC, ið er gjørt í Amerika og kann nýtast til kalkulasjón, budget og «budgetsimulering». Men høvudstunturin verður framvegis á egin programmir. Nóg er í ger og «framleiðslan» er heldur vaksandi enn min-kandi.

Teir á Com-data hava mett, at rætta leiðin at ganga, er at byggja programmin upp á

grundini sjálvir, tí bert á tann hátt koma tey at passa just til okkara umstøður og okkara tørv. Tann undirtøka felagið hefur fingið visir, at brúkararnir í Føroyum hava somu hugsan, tí hóast 15 ymiskir selja mikrocomputarar, so hefur Com-data umleidd 80% av søluni.

At arbeiða á henda hátt er í fyrria enda tungt og torført, men tað hefur vist seg at verið rætt. Felagið hefur eisini hesa tíðina savnað hóp av vitan og royndum, sum ger tað fort fyri at fara undir stóðugt stórri upp-gávur.

Framleiðsla av elektroniskum tólum

Við hvørt rennur ein seg í, at teknisk tól, sum eru neyðug í sambandi við onkrar edv-loysnir hjá COM-DATA ikki eru til. Tað hefur tí í fleiri førna verið neyðugt at útvikla slík töl sjálvir. T.d. var á flakavirkjunum í smb. við edv brúk fyri serligum vatntøttum tastaturum, ið helst ikki skuldu hava leiðning (fyri t.d. at kunna monterast á truckkarnar).

Hesi töl vóru ikki til, men COM-DATA hefur útviklað hesi töl og framleiðir tey nú, og tey verða longu nýtt á nógvum flakavirkjum.

Eisini á hesum øki verða royndir gjørdar og vitan savnað, so at grundarlag verður fyri at fara undir framleiðslu av øðrum nýggjum elektroniskum tólum.

Hrefna — Kjartan og Bjørn í Ósáskúlanum

Sunnudagin kl. 16,30 hava norðoyingar høvi eina løtu at hoyra eina konsert í Ósáskúlanum í Klaksvík. Tað er royndarmusikskúlin í Havn, sum skipar fyri eini konsert við trimum av íslendsku lærarum skú-lans.

Hrefna Eggertsdóttir og Kjartan Óskarsson, sum undirvísa á skúlanum í Havn, spæla ávikavist klaver og klarinet. Triði íslendingurin, Bjørn Arnason, ið undirvísir í Fuglafirði og í Gøtu,

spælir fagot.

Hesi trý tónlistafólkini fara at undirhalda norðoy-ingar við: Sonatu fyri fagot og klaver eftir A. Vivaldi — Trio fyri klaver, klarinet og fagot eftir Beethoven — Sonatine fyri klaver og klarinet eftir Martinu og at enda Trio Pathétique eftir Grinka.

Konsertin er ein liður í tí arbeiði, sum royndarmusikskúlin í Havn hefur sett sær sum mál. Um-framt at undirvísa børn-um, ungdomum og vaks-num í Havn, Gøtu og Fuglafirði — sum ein byr- jan — er ætlanin at ferðast kring oyggjarnar og hava konsertir.